

جواد نوائیان رودسری | اداره کل امور اتباع و مهاجران خارجی، اصلی‌ترین نهاد رسیدگی به امور اتباع سایر کشورها در جمهوری اسلامی ایران است، برای بررسی وضعیت حقوقی اتباع خارجی و به ویژه اتباع افغان سراغ عجمی، مدیر کل اتباع خراسان رضوی رفتیم، وی معتقد است، برخلاف اوایل دهه شصت و هفتاد، امروز حضور اتباع افغان در ایران به سمت قانونی و هدفمند شدن پیش می‌رود. آنچه در پی می‌آید، حاصل این گفت‌وگوست.

مدیر کل اتباع خارجی خراسان رضوی: صدور پنج هزار مجوز ازدواج قانونی با اتباع افغان در استان

■ از نگاه حقوقی

■ آمار پناهندگان افغان در استان خراسان رضوی چه میزان است؟

از مجموع ۹۰۰ هزار نفر پناهنده افغان در سراسر کشور، ۱۴۰ هزار نفرشان در خراسان رضوی حضور دارند، با این وجود اتباع خارجی دیگری هم داریم. ۹۵ درصد اتباع خارجی حاضر در خراسان رضوی تابعیت افغان، ۳ درصد عراقی و ۲ درصد سایر تابعیت‌ها را دارند.

■ نوع رویکرد ما در برخورد با اتباع افغان، در دوره‌های مختلف، تغییرات فراوانی داشته‌است. رویکرد فعلی ما در برخورد اتباع افغان چیست، فرصتند یا تهدید؟

در دهه شصت و اوایل دهه هفتاد، به دلیل شرایط خاصی که بر کشور حاکم بود، برنامه مشخصی برای اتباع خارجی در کشور نداشتیم؛ اما از دهه هفتاد به این طرف یک اصل جدی را در برنامه‌های مربوط به اتباع خارجی در کشور دنبال می‌کنیم و آن حضور قانونی و هدفمند اتباع خارجی در کشور و ساماندهی آن‌هاست.

■ وضعیت ورود اتباع افغان به مرزهای ایران چگونه است و چگونه می‌توان مهاجران غیر قانونی را کاهش داد؟

درباره بحث ورود و خروج باید بگویم، ورود و خروج اتباع خارجی به کشور از دو حال خارج نیست؛ یا قانونی است و یا غیر قانونی. هر تبعه خارجی، اعم از افغان و غیر آن، که از معابر رسمی و زیر نظر دستگاه‌های ذیربط وارد کشور شود، ورودش قانونی است.

در استان خراسان رضوی پنج معبر رسمی و قانونی داریم که ورود اتباع افغان از آن‌ها قانونی است، فرد با مدارک معتبر، با گذرنامه و ویزای معتبر، وارد کشور می‌شود؛ این شیوه ورود قانونی به کشور، مورد حمایت و پشتیبانی

دولت است، با این وجود برخی می‌خواهند از معابر غیررسمی و به صورت غیر قانونی وارد کشور شوند. مسئولیت هر اتفاقی که برای این افراد بیفتد، در درجه اول، متوجه خود آنهاست.

■ در طرح ساماندهی اتباع خارجی چه میزان از مهاجران غیر قانونی در استان خراسان رضوی ثبت نام کردند؟

در استان خراسان رضوی، ۶۵ هزار نفر ثبت نام کردند. در کل کشور هم یک میلیون و ۴۳۰ هزار ثبت نام کننده داشتیم.

■ منظور از کارت آمایش چیست؟ چه تفاوتی با پروانه اقامت دارد؟

در گذشته کارت‌هایی که به اتباع افغانستانی داده می‌شد، کارت‌های استانی بود. به مرور که الگوهای ساماندهی تغییر کرد، از فناوری‌های جدید استفاده شد و قرار شد وضعیت اتباع خارجی حاضر در کشور پایش و با اصطلاحا آمایش شود. به این معنی که افراد دارای کارت پناهندگی باید سالی یک‌بار فراخوانده شوند و از این‌ها مدارک هویتی جدید، نظیر عکس و غیره گرفته شود. اگر تغییری در زندگی این افراد رخ داده‌است، نظیر تولد، فوت یا ازدواج، در پرونده ثبت گردد. ممکن بود برخی از این افراد دانشجو شده باشند، آن وقت کارت پناهندگی آنها باطل می‌شد و فرد برای دریافت اقامت تحصیلی اقدام می‌کرد.

این تغییرات کلی در زندگی اتباع خارجی حاضر در کشور، سالی یکبار به شکل کلی انجام می‌گرفت که به آمایش معروف شده‌است. برای شناخت تفاوت کارت آمایش با پروانه اقامت، باید تفاوت پناهنده و مقیم را در نظر بگیریم. افراد مقیم کسانی هستند که از یکی از نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران

در خارج از کشور، به هر عنوانی، روادید (ویزا) گرفته و وارد کشور شده‌اند. صدور پروانه اقامت این افراد با پلیس مهاجرت است. پلیس مهاجرت می‌تواند پس از پایان مدت حضور این افراد، پروانه اقامت آن‌ها را تمدید نکند. در این صورت شخص باید کشور را ترک کند.

■ آمار این دسته از افراد، در استان خراسان رضوی چند نفر بوده‌است؟ آمار دقیق تعداد این افراد را باید از پلیس مهاجرت بگیرید.

■ یکی از مسائل مبتلا به در این حوزه، ازدواج مردان افغان با زنان ایرانی است. در طرح آمایشی که از آن صحبت کردید برای این دسته از افراد هم جایی پیش‌بینی شده‌است؟

کارت آمایش و مانند آن، تنها یک مدرک برای اقامت فرد در ایران است. دارا بودن این مدرک به آن معنا نیست که فرد هر کاری دلش بخواهد انجام بدهد. موضوع ازدواج زن ایرانی با مرد خارجی، در قانون پیش‌بینی شده و برایش دستورالعمل وجود دارد.

■ مشکل تابعیت و اقامت افرادی که در ایران ازدواج شرعی، اما غیر قانونی، با زنان ایرانی داشته‌اند را چگونه رفع می‌کنید؟

قانون، ازدواج زن ایرانی با مرد خارجی را منوط به اجازه کتبی دولت کرده‌است. این وظیفه دولت به وزارت کشور محول شد و در وزارت کشور نیز مسئولیت بررسی و اقدام درباره آن بر عهده اداره ماست.

■ تا به حال چند مجوز ازدواج در استان خراسان رضوی صادر شده‌است؟ حدود ۵ هزار مجوز صادر شده‌است.

در دهه شصت و اوایل دهه هفتاد، به دلیل شرایط خاصی که بر کشور حاکم بود، برنامه مشخصی برای اتباع خارجی در کشور نداشتیم؛ اما از دهه هفتاد به دنبال حضور قانونی و هدفمند اتباع خارجی در کشور و ساماندهی آن‌ها بودیم